

Betreft: reactie op het conceptwetsvoorstel 'Verduidelijking beoordeling arbeidsrelaties en rechtsvermoeden'

Datum: 10 november 2023

Bescherm gedwongen zelfstandigen en laat de rest met rust

Na met belangstelling kennis te hebben genomen van het wetsvoorstel 'Verduidelijking beoordeling arbeidsrelaties en rechtsvermoeden' en de bijbehorende Memorie van Toelichting, dien ik mijn reactie in.

Allereerst merk ik op dat de bescherming van gedwongen zelfstandigen is toe te juichen. Over dit deel van het wetsvoorstel (het rechtsvermoeden) gaat deze reactie dan ook niet. Ook onderschrijf ik het belang van een betaalbaar en financieel gezond sociaalzekerheidsstelsel. Het beeld van belasting ontduikende schijnzelfstandigen, is onterecht en raakt me dan ook.

Het wetsvoorstel heeft als doel verduidelijking en het tegengaan van schijnzelfstandigheid. Het beschrijft daarbij in de MvT de huidige problemen op de arbeidsmarkt. De nieuwe wet is daar echter geen oplossing voor. Om de problemen op de arbeidsmarkt en in het sociaalstelsel op te lossen is een meer omvattende oplossing nodig dan alleen de introductie van een rechtsvermoeden van een arbeidsrelatie en de introductie van het inbeddingscriterium.

Deze reactie heeft betrekking op de (onbedoelde) effecten die het zal hebben wanneer het tot wet wordt verheven.

1. Beoordeling uitzendbranche

Dit wetsvoorstel bevoordeelt de uitzendbranche. Want door het inbeddingscriterium wordt een groot deel van het werk dat nu door zzp'ers wordt uitgevoerd voorbehouden aan werknemers. 65% van de zzp'ers die onderneemt doet dat met eigen arbeid en werkt voor organisaties¹. Uit het wetsvoorstel blijkt niet dat de Minister afspraken heeft gemaakt met werkgevers om hun flexibele schil af te bouwen en vacatures open te stellen voor de mensen die zij nu inhuren. Naar verwachting blijft de vraag naar flexibel in te zetten arbeid bestaan. Dit betekent dat uitzendbureaus dit grote gat zullen moeten opvullen.

2. Geen oplossing voor problemen in sociaalstelsel

Uit het wetsvoorstel en de MvT komt niet het beeld naar voren dat onomstotelijk vaststaat dat het sociaalstelsel na deze wetswijziging toekomstbestendig is of zal worden. Een groep van ci 200.000 gedwongen zelfstandigen kan met een beroep op een arbeidsrelatie in dienst komen bij werkgevers en een grote groep nu prima rondkomende zelfstandigen ziet zich mogelijk gedwongen om als uitzendkracht werk te zoeken. De winst die deze zelfstandigen nu zelf incasseren en waarover zij inkomstenbelasting betalen, zal ten goede komen aan uitzendbureaus. Daarbij is een feit van algemene bekendheid dat de uitzendbranche niet bekend staat om z'n goede arbeidsvoorwaarden. Dat betekent voor deze groep zelfstandigen een verlies aan inkomsten, waar weinig tegenover staat. Heeft de Minister onderzocht wat de effecten zijn van het wetsvoorstel voor deze groep laagbetaalde werknemers en voor deze zelfstandigen? Dit roept ook de vraag op of dit wetsvoorstel effectief en

¹ Grip op het zzp-dossier, Feiten en inzichten over zelfstandigen zonder personeel in 2023

proportioneel is. Gezien de te verwachten onrust voor een grote groep zelfstandigen (het grote aantal reacties in deze internetconsultatie bevestigt dit beeld) lijkt de proportionaliteit in het geding te zijn.

3. Gebrekkig toezicht op uitzendbranche

Om de uitwassen in de uitzendbranche aan te pakken kondigde de Minister eerder een toelatingsstelsel aan voor uitzendbureaus. De Minister wilde per 2025 alleen nog uitzendbureaus toestaan die aan de eisen voldoen. In een brief aan de Tweede Kamer vorige maand schreef ze dat die datum niet haalbaar is en dat het nieuwe stelsel "naar verwachting" op 1 januari 2026 zal ingaan. Dit betekent dat als het wetsvoorstel 'Verduidelijking arbeidsrelaties' doorgaat de uitzendbureaus een enorme toestroom van zzp'ers kunnen verwachten. Zij worden de werkgevers van deze grote groep voormalige ondernemers. En het toezicht op deze werkgevers is onvoldoende geborgd.

4. Benadeling kleine ondernemers

Tenslotte en dit is niet het meest onbelangrijke punt uit deze reactie, is het wetsvoorstel nadelig en discriminerend voor kleine ondernemers. Door het inbeddingscriterium worden zij belemmerd om te ondernemen met de inzet van hun werk- en denkkracht als ondernemerskapitaal. Het ondernemen met de inzet van arbeidskapitaal wordt nog alleen toegestaan in de vorm van een uitzendbureau. Dit is in strijd met artikel 15 en 16 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, de vrijheid van uitoefening van een beroep en vrijheid van ondernemerschap.

Ik wens u veel wijsheid bij het verder brengen van dit wetsvoorstel.

Met vriendelijke groet,

Annette Hoogland